วารสารคุณภาพชีวิตกับกฎหมาย
ปีที่ 15 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2562)

การใช้เรือนจำเอกชนในการแก้ไขปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำ

Policy Recommendations on the Use of Private Prisons to Solve Prison Overflowing Inmates

*เขมชยุตม์ โภคินจารุเสถียร**

*Khemchayuth Phokinjarusatien**

Received : 3 OCT 2019 / Revised : 5 NOV 2019 / Accepted : 25 NOV 2019

บทคัดย่อ

การศึกษา "การใช้เรือนจำเอกชนในการแก้ไขปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำ" เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) การสนทนากลุ่ม (Focus Group) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In–depth Interviews) โดยมีวัตถุประสงค์การศึกษา คือ เพื่อทราบปัญหาแนวทางหรือมาตรการในการแก้ไขปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำในประเทศไทยโดยการใช้เรือนจำเอกชน เพื่อทราบรูปแบบเรือนจำเอกชนที่เหมาะสมกับประเทศไทย และเพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายในการใช้เรือนจำเอกชนในการแก้ไขปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำ

ผลการศึกษา พบว่า การแก้ปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำด้วยการใช้เรือนจำเอกชน มีความเป็นไปได้ แต่ต้องแก้ไขหน่วยงานทั้งระบบในกระบวนการยุติธรรมจึงจะสามารถแก้ปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำได้อย่างยั่งยืน ซึ่งรูปแบบเรือนจำเอกชนที่เหมาะสมกับประเทศไทยมีอยู่ด้วยกัน 3 รูปแบบ คือ รูปแบบที่ 1 รัฐจ้างเอกชนบริหารจัดการ ยกเว้นหน้าที่ในการควบคุมผู้ต้องขัง รูปแบบที่ 2 รัฐให้เอกชนบริหารจัดการทั้งหมด และ รูปแบบที่ 3 รัฐให้สัมปทานเอกชน ซึ่งสัญญาที่รัฐทำกับเอกชนนั้นต้องเป็นสัญญาทางปกครองเต็มรูปแบบ ทั้งนี้ กรมราชทัณฑ์เป็นผู้กำหนดประเภทและลักษณะของผู้ต้องขังที่จะถูกควบคุมในเรือนจำเอกชน และ ระบบการปฏิบัติงานทั้งหมด ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดแมนเดลา (Mandela Rules)

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย ได้แก่ ปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำเป็นที่ต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วน แม้ว่าการใช้เรือนจำเอกชนจะสามารถแก้ไขปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำได้แต่ต้องให้ความสำคัญเรื่องอื่นๆ ด้วย ทั้งยังต้องร่วมกันแก้ไขปัญหานี้ร่วมกับหน่วยงานอื่นๆในระบบกระบวนการยุติธรรมด้วยทั้งภาครัฐและเอกชนจึงควรปฏิรูปหน่วยงานในระบบกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบ และควรจะเสนอเป็นข้อเสนอในระดับประเทศจึงจะสามารถขับเคลื่อนเรื่องนี้ได้จนสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวข้างต้นได้อย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน

คำสำคัญ: ข้อเสนอเชิงนโยบาย / เรือนจำเอกชน

* ศูนย์บริการทางการศึกษา โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

* Educational Service Center, Royal Police Cadet Academy

Quality of Life and Law Journal

Abstract

The study of the "Policy Recommendations on the Use of Private Prisons to Solve Prison Overflowing Inmates" is a qualitative research by using the data collection method which is Documentary Research and Focus Group and In-depth Interviews. Educational objectives To know the problem, guidelines, or measures to solve the problem of overflowing inmates in Thailand by using private prisons To know the type of private prison that is suitable for Thailand And to make a policy proposal The use of private prisons in solving the problems of overflowing inmates.

The results of the study found that the inmates overflowing prison problems by using private prisons There is a possibility But the whole system must be amended in the justice system to be able to solve the problems of inmates overflowing the prison sustainably. There are 3 types of private prisons suitable for Thailand: Type 1, the government employs private administration. Except for the duty to control inmates in Type 2, the government allows the private sector to manage them all, and the Type 3 states allow private concessions. The Department of Corrections determines the types and characteristics of inmates to be controlled in all private prisons and operating systems. Must comply with Mandela requirements

Suggestions from the research were that the problems of inmates overflowing the prison were urgently needed. Although the use of private prisons can solve the problem of overflowing inmates, it must also focus on other issues. They must also work together to resolve this problem with other agencies in the justice system. Both the public and private sectors should therefore reform the departments in the system of justice. However, it should be proposed at the national level to be able to drive this matter until the above problems can be solved concretely and sustainably.

Keywords: Proposed Policy / Private prisons

บทนำ

สภาวะนักโทษล้นคุกหรือผู้ต้องขังล้นเรือนจำในประเทศไทย นับเป็นสภาวะที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด ซึ่งหากพิจารณาถึงสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ทั่วประเทศ จากผลสำรวจ ณ วันที่ 1 มีนาคม 2561 พบว่า มีจำนวนมากกว่า 3 แสนคน ดังตาราง

ประเภท	ชาย	หญิง	รวม	ร้อยละ
1. นักโทษเด็ดขาด	233,487	36,245	269,732	80.69
2. ผู้ต้องขังระหว่าง	53,135	9,555	62,690	18.75
2.1 อุทธรณ์ – ฎีกา	25,425	4,141	29,566	8.85
2.2 ไต่สวน – พิจารณา	9,265	2,693	11,958	3.58
2.3 สอบสวน	18,445	2,721	21,166	6.33
3. เยาวชนที่ฝากขัง	102	3	105	0.03
4. ผู้ถูกกักกัน	14	2	16	0.01
5. ผู้ต้องกักขัง	1,608	128	1,736	0.52
รวมผู้ต้องราชทัณฑ์ทั้งสิ้น	**288,346**	**45,933**	**334,279**	**100.00**

ตาราง: แสดงสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ทั่วประเทศ

จากตารางแสดงสถิติข้างต้น จะเห็นได้ว่าจำนวนผู้ต้องขังในเรือนจำ ซึ่งมีจำนวนกว่า 3 แสนคนนั้น มีปริมาณเกินกว่าความจุของเรือนจำที่จะรับได้ โดยความจุปกติของเรือนจำที่จะรองรับได้มีเพียง 160,000 คนเท่านั้น เท่ากับว่าจำนวนผู้ต้องขังเกินความจุของเรือนจำที่จะรองรับได้เกือบ 140,000 คน และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี อีกทั้งจำนวนผู้ต้องขังที่ยังเพิ่มขึ้นในอัตราดังกล่าวโดยไม่มีมาตรการใดๆ มาสกัดกั้น ทำให้จำนวนผู้ต้องขังอาจจะเพิ่มขึ้นถึง 400,000 คน ภายในปี พ.ศ. 2562 ซึ่งจะเกินความจุปกติที่เรือนจำจะสามารถรองรับได้ถึงเกือบ 2 เท่า

ผลที่เกิดตามมาเมื่อจำนวนผู้ต้องขังเกินความจุคือ สภาพความแออัดยัดเยียดของผู้ต้องขังในเรือนจำ หรือที่เรียกว่าสภาวะผู้ต้องขังล้นเรือนจำนั้น ไม่เพียงแต่จะส่งผลต่อสภาพความเป็นอยู่ของผู้ต้องขังในทางลบเท่านั้น แต่ยังส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการเรือนจำอีกด้วย เพราะทำให้การจัดสวัสดิการและการดูแลผู้ต้องขังในด้านต่างๆ ทำได้ด้วยความยากลำบาก สภาพความแออัด ทำให้ผู้ต้องขังต้องนอน กินและใช้ชีวิตความเป็นอยู่อย่างแออัด ผู้ต้องขังจำนวนมากต้องว่างงานเนื่องจาก

ไม่มีสถานที่จะใช้ในการทำงานและฝึกงานทำให้ไม่มีงานเพียงพอที่จะจ่ายให้ผู้ต้องขัง ทำให้ผู้ต้องขังต้องอยู่ว่างๆ ไม่มีกิจกรรมหรืองานใดให้ทำ ก็จะเกิดความคิดฟุ้งซ่าน และหันไปมีพฤติกรรมละเมิดกฎระเบียบของเรือนจำ ไม่ว่าจะเป็นการเล่นการพนัน หรือแม้แต่หันไปสู่การกระทำผิดกฎหมาย หรือประกอบอาชญากรรมเกี่ยวกับยาเสพติดในเรือนจำ และสภาพการณ์เช่นนี้เพิ่มทวีขึ้นเมื่ออัตรากำลังของเจ้าหน้าที่เรือนจำไม่ได้สัดส่วนกับผู้ต้องขัง ขณะที่จำนวนผู้ต้องขังเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่จำนวนเจ้าหน้าที่ยังคงเดิม ทำให้อัตราส่วนเจ้าหน้าที่ต่อจำนวนผู้ต้องขังของประเทศไทยยังห่างไกลจากมาตรฐานมาก ในขณะที่ประเทศอื่นๆ จะมีอัตราส่วนเจ้าหน้าที่ต่อผู้ต้องขังประมาณ 1 ต่อ 3 ถึง 1 ต่อ 6 และมาตรฐานสหประชาชาติคือ 1 ต่อ 5 แต่ประเทศไทยมีอัตราส่วนเจ้าหน้าที่ต่อผู้ต้องขัง 1 ต่อ 20 คือ มีเจ้าหน้าที่ 11,000 คนแต่มีผู้ต้องขัง 240,000 คน ทำให้การดูแลไม่ทั่วถึง ไม่มีประสิทธิภาพ และไม่สามารถที่จะควบคุมรักษาวินัยผู้ต้องขังได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่กลับตกเป็นเบี้ยล่างผู้ต้องขังซึ่งได้รับการคุ้มครองเรื่องสิทธิมนุษยชนมากขึ้นโดยอาศัยการร้องเรียนเป็นเครื่องมือในการต่อสู้กับเจ้าหน้าที่

เป็นเหตุให้งานราชทัณฑ์ไม่สามารถบริหารจัดการงานได้ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการบังคับโทษจำคุก ที่มุ่งเน้นการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังให้กลับตนเป็นคนดีและสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข เพื่อเป็นการบรรเทาอุปสรรคในการดำเนินงานดังกล่าวและแสวงหาแนวทางในการเสริมสร้างสมรรถภาพในการบริหารงานราชทัณฑ์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทั้งให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดให้กลับตนเป็นคนดี

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น จึงเป็นที่มาในการแก้ปัญหาโดยการนำภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการของรัฐ รวมถึงระบบงานราชทัณฑ์โดยมีแนวคิดว่า ผู้ต้องขังระหว่างการพิจารณาคดีที่ยังมิได้ถูกศาลพิพากษาตัดสินว่าเป็นผู้กระทำความผิด หรือผู้กระทำความผิดบางประเภท ที่ไม่ใช่การกระทำความผิดร้ายแรง อัตราโทษต่ำ จึงควรได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมกว่าที่เป็นอยู่ปัจจุบัน

หากมองในประเด็นเรื่องประสิทธิภาพ เชื่อกันว่าเอกชนจะบริหารงานได้คล่องตัวมากกว่า เพราะมีขนาดกะทัดรัด ไม่มีกฎระเบียบดังเช่นระบบราชการ ซึ่งทำให้ผลงานมีคุณภาพโดยเสียค่าใช้จ่ายต่ำกว่าการบริหาร และเป็นการลดค่าใช้จ่ายของรัฐ ขณะเดียวกันยังเป็นการหยุดยั้งการเติบโตของภาครัฐที่ไม่มีที่สิ้นสุด โดยเฉพาะการเพิ่มอัตรากำลังคน ด้วยเหตุนี้จึงมีความพยายามจากหลายฝ่ายของประเทศไทย ในการที่จะให้มีการถ่ายโอนงานเรือนจำไปให้เอกชนดำเนินการ เพื่อมุ่งสกัดการขยายตัวของภาคราชการ (วินัย เจริญเฉลิมศักดิ์, 2560)

แม้ว่าเรือนจำเอกชนอาจจะมิใช่คำตอบของการแก้ปัญหานักโทษล้นเรือนจำเพียงทางเลือกเดียว เพราะคำตอบของการแก้ไขปัญหานักโทษล้นเรือนจำน่าจะอยู่ที่การดำเนินการตามนโนบายทางอาญาตามหลักทัณฑวิทยา ในการใช้มาตรการเลี่ยงโทษจำคุกให้มากขึ้น เพื่อกันคนที่ไม่จำเป็นต้องส่งเข้าไปควบคุมในเรือนจำออกไปดูแลในชุมชน หรือระบายผู้ต้องขังที่ไม่เป็นอันตรายต่อสังคมออกจากเรือนจำโดยมีการควบคุมความประพฤติ และให้เรือนจำเป็นที่คุมขังผู้ต้องขังที่จำเป็นจะต้องได้รับการควบคุมอย่างแท้จริง อย่างไรก็ตาม การนำเอาระบบเรือนจำเอกชนมาใช้ในประเทศไทย จึงน่าจะเป็นผลดีต่อการพัฒนางานราชทัณฑ์

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาความเป็นไปได้ในการใช้เรือนจำเอกชนเข้ามาแก้ไขปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำในประเทศไทย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อทราบสภาพปัญหาตลอดจนแนวทางหรือมาตรการในการแก้ไขปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำในประเทศไทยโดยการใช้เรือนจำเอกชน
2. เพื่อทราบรูปแบบเรือนจำเอกชนที่เหมาะสมกับประเทศไทย
3. เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย การใช้เรือนจำเอกชนในการแก้ไขปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำ

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการศึกษาตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) ทั้งที่เป็นแนวคิดทฤษฎี ผลงานการวิจัย และเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวกับการข้อเสนอเชิงนโยบายทั้งในประเทศและต่างประเทศ และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) และ การสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) โดยแบ่งตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการของกรมราชทัณฑ์ กรมคุ้มครองสิทธิ์และเสรีภาพ สถานพินิจและคุ้มครองเด็ก สำนักงานอัยการสูงสุด ศาล กรมคุมประพฤติ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ทนายความ นักลงทุน/ผู้ประกอบการ และนักวิชาการด้านกฎหมาย เศรษฐศาสตร์และอาชญาวิทยา เพื่อให้เกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น คณะผู้วิจัยได้กำหนดหัวข้อการวิเคราะห์ข้อมูลตามรูปแบบการวิจัยและกลุ่มเป้าหมาย เพื่อจัดเรียงลำดับ ข้อมูลให้มีความสอดคล้องกัน พร้อมทั้งสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ปัญหาแนวทางหรือมาตรการในการแก้ไขปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำในประเทศไทยโดยการใช้เรือนจำเอกชน

การแก้ปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำด้วยการใช้เรือนจำเอกชน กลุ่มประชากรตัวอย่างมีความเห็นว่า มีความเป็นไปได้ที่จะใช้เรือนจำเอกชนในการแก้ปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำในประเทศไทย แต่ต้องพิจารณาในบริบทต่างๆ ร่วมด้วย ทั้งเรื่องของงบประมาณ เนื้อที่ นโยบายของรัฐบาล ซึ่งการสร้างเรือนจำเอกชนในประเทศไทยต้องถูกผลักดันและขับเคลื่อนอย่างจริงจังจากรัฐบาลถึงจะสามารถก่อสร้างเรือนจำเอกชนในประเทศไทยได้สำเร็จ

ที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่าการใช้เรือนจำเอกชนในต่างประเทศ โดยเฉพาะในประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น สหรัฐอเมริกา แคนาดา มีการใช้เรือนจำเอกชนแล้วสามารถช่วยลดภาระของรัฐได้อย่างมาก เพราะเรือนจำเอกชนนอกจากจะช่วยแก้ปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำแล้ว ยังช่วยให้การฟื้นฟูผู้ต้องขังให้

Quality of Life and Law Journal

มีประสิทธิภาพดีขึ้น ทั้งนี้ สำหรับประเทศไทยหากใช้เรือนจำเอกชน ต้องศึกษาบทเรียนในต่างประเทศก่อนว่ามีอะไรบ้าง รวมทั้งในเรื่องมิติของสังคมไทย เพราะอุปสรรคสำหรับการจัดตั้งเรือนจำเอกชนในประเทศไทย อาจมีข้อจำกัดและอุปสรรคอยู่หลายประการ เป็นต้นว่า ประเทศไทยแม้จะมีการปกครองแบบประชาธิปไตย แต่การเมืองการปกครองของประเทศมักถูกปกครองโดยคนไม่กี่กลุ่ม ไม่กี่ขั้วอำนาจแล้วสืบทอดต่อกัน ซึ่งกลุ่มบุคคลเหล่านี้หวงและยึดติดในอำนาจของตน ดังนั้น หากหากลดทอนอำนาจ และขนาดของกรมราชทัณฑ์ โดยมาจัดตั้งเรือนจำเอกชน ในความรู้สึกของชนชั้นปกครองหรือผู้มีอำนาจ อาจจะรู้สึกเหมือนโดนลดทอนหรือตัดอำนาจลงไปจนส่งผลผู้มีอำนาจในระดับนโยบายไม่อนุมัติให้มีการจัดตั้งเรือนจำเอกชนในประเทศไทย

แนวทางหรือมาตรการในการแก้ไขปัญหาผู้ต้องขังล้นคุกในประเทศไทย โดยการใช้เรือนจำเอกชนมีความเป็นไปได้ ที่จะสามารถแก้ไขปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำได้ หากมีการก่อสร้างเรือนจำเอกชนควรให้ครอบคลุมในหลายมิติ เช่น มิติขนาดของเรือนจำเอกชน สิ่งอำนวยความสะดวก จำนวนเรือนจำเอกชน และบุคลากร ทั้งนี้ หากสามารถเสนอแนะในระดับนโยบายได้ควรมีข้อเสนอแนะให้มีการจัดตั้งสถานพยาบาลของกรมราชทัณฑ์ขึ้นมาในแต่ละเขตพื้นที่ เพราะปัจจุบันมีปัญหาเรื่องผู้ต้องขังเจ็บป่วยเป็นจำนวนมาก แต่กลับมีสถานพยาบาลมีขนาดจำกัดไม่สามารถรองรับผู้ป่วยได้จำนวนมากในกรณีที่มีผู้ป่วยพร้อมกันจำนวนมาก รวมทั้งเรื่องผู้ต้องขังข้ามเพศหรือเพศที่สาม ก็เป็นอีกเรื่องที่น่าเป็นห่วงในอนาคต เพราะจำนวนผู้ต้องขังเหล่านี้มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเรื่อย สิ่งที่ตามมาคือ เรื่องของการทำผิดกฎระเบียบในเรื่องของการมีเพศสัมพันธ์ จนเกิดปัญหาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ตามมา ดังนั้น หากจะการจัดตั้งเรือนจำเอกชนโดยเฉพาะ หรือแดนเฉพาะผู้ต้องขังเพศที่สามเพราะมีจำนวนมาก ก็เป็นเรื่องที่ดี อาจจะก่อสร้างในขนาดที่เล็กกว่าประหยัดงบประมาณมากกว่า การสร้างเรือนจำสำหรับผู้ต้องขังทั่วไป

สำหรับข้อจำกัดของการจัดตั้งเรือนจำเอกชน คือ เรื่องของปัญหางบประมาณ เพราะงบประมาณของกรมราชทัณฑ์ที่ได้รับจากกระทรวงยุติธรรม ได้รับการจัดสรรงบประมาณในปริมาณน้อย ทำให้เป็นข้อจำกัดหากจะจัดสร้างเรือนจำเอกชนในประเทศไทย เนื่องจากการก่อสร้างเรือนจำเอกชนต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก และหากจะก่อสร้างเรือนจำเอกชนแล้วจะคุ้มค่าหรือไม่ และรัฐจะสามารถได้รับรายได้จากเรือนจำเอกชนได้หรือไม่ มากน้อยเท่าไหร่ รวมจากนี้ เจ้าหน้าที่ในด้านต่างๆ ยังมีจำนวนไม่เพียงพอกับปริมาณผู้ต้องขังในเรือนจำจำนวนมากซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าหากจะมีการใช้เรือนจำเอกชนอาจจะต้องคิดในเรื่องบุคลากรด้วยว่าจะใช้บุคลากรประเภทไหน จะใช้ เอกชน หรือ ราชการ หรือ ลูกจ้าง ซึ่งเป็นประเด็นที่มีความสำคัญมากประเด็นหนึ่งที่จะต้องให้ความสำคัญและนำมาพิจารณา

ขณะเดียวกันในส่วนของผู้บริหารเรือนจำเห็นว่า การใช้เรือนจำเอกชนสามารถแก้ปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำได้ในระดับหนึ่ง แต่หากมองแบบองค์รวมหรือภาพกว้างๆ ทั้งระบบในกระบวนการยุติธรรม ปัญหาผู้ต้องขังเรือนจำนั้นสามารถแก้ไขได้ตั้งแต่จุดเริ่มต้น หรือสามารถแก้ไขได้โดย หน่วยงานอื่นๆ ใน

กระบวนการยุติธรรมซึ่งไม่ต้องหวังพึ่งการแก้ปัญหาจากกรมราชทัณฑ์เพียงหน่วยงานเดียว เช่น การปรับเปลี่ยนการลงโทษผู้กระทำความผิดตามกฎหมายที่มีด้วยกันหลายมาตรการ ไม่ใช่แต่การลงโทษด้วยการจองจำเท่านั้น ดังนั้น หากลงโทษด้วยวิธีการอื่นก็ส่งผลให้ผู้ต้องขังมีจำนวนน้อยลง เมื่อผู้ต้องขังน้อยลง ความต้องการใช้พื้นที่ในเรือนจำก็น้อยลงเช่นกัน และหากจะมีการใช้เรือนจำเอกชนจริงๆ ควรจะจัดให้มีการติดตามประเมินผลด้วยว่าผู้ต้องขังที่เคยผ่านเรือนจำเอกชนแล้วพ้นโทษมีการกระทำผิดซ้ำ เกิดผลดีกว่าผู้ต้องขังที่ไม่ได้ผ่านเรือนจำเอกชนหรือไม่อย่างไร เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขฟื้นฟูพฤตินิสัยต่อไป

ส่วนที่ 2 รูปแบบเรือนจำเอกชนที่เหมาะสมกับประเทศไทย

จากสภาพปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำของประเทศไทย กลุ่มประชากรตัวอย่างส่วนใหญ่ เห็นด้วยว่า การนำเอาระบบเรือนจำเอกชนมาใช้ในประเทศไทยจะเป็นผลดีต่อการแก้ปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำ และยังช่วยให้การฟื้นฟูผู้ต้องขังมีประสิทธิภาพดีขึ้น โดยให้ความเห็นว่ารูปแบบเรือนจำเอกชนที่เหมาะสมกับประเทศไทยมีอยู่ด้วยกัน 3 รูปแบบ คือ

รูปแบบที่ 1 รัฐจ้างเอกชนบริหารจัดการ ยกเว้นหน้าที่ในการควบคุมผู้ต้องขัง

รูปแบบที่ 2 รัฐให้เอกชนบริหารจัดการทั้งหมด

รูปแบบที่ 3 รัฐให้สัมปทานเอกชน โดยจ้างเหมาให้เอกชนบริหารและจัดการเรือนจำทั้งระบบ เอกชนจะทำหน้าที่ในเรือนจำ ทุกอย่างหรือดำเนินภารกิจต่างๆ เองทั้งหมด

เรือนจำเอกชนต้องมีสถานภาพเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย และควรรับเฉพาะนักโทษเด็ดขาดที่เป็นผู้ต้องขังชายวัยหนุ่ม มีอายุระหว่า ง 18-25 ปี ที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 7 ปี หรือมีโทษจำคุกเหลือต่อไปไม่เกิน 7 ปีในคดีความผิดทุกประเภท ยกเว้นคดีความมั่นคงต่อราชอาณาจักร คดีที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรม องค์การคดีผลิตหรือจำหน่ายยาเสพติด และคดีอื่นๆ ที่เป็นคดีความตามนโยบายที่รัฐและกรมราชทัณฑ์กำหนด โดยนักโทษที่ส่งเข้าไปอยู่ในเรือนจำเอกชนจะต้องไม่ปรากฏว่าเป็นโรคติดต่อร้ายแรงหรือต้องห้ามแต่อย่างใด อย่างไรก็ตาม เมื่อกรมราชทัณฑ์มีประสบการณ์ในการกำกับดูแลเรือนจำเอกชนมากขึ้น ในระยะถัดไปอาจรับนักโทษระหว่างพิจารณาคดีรวมทั้งนักโทษประเภทอื่นๆ เพิ่มขึ้น

สำหรับการกำหนดประเภทและลักษณะของผู้ต้องขังระหว่างฯ ที่จะถูกควบคุมในเรือนจำเอกชนนั้น กรมราชทัณฑ์จะต้องมีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนและสอดคล้องกับระดับการยอมรับของประชาชนซึ่งระบบและกฎเกณฑ์การส่งนักโทษเข้าควบคุมในเรือนจำเอกชน จะต้องดำเนินการในรูปของคณะกรรมการ โดยต้องดำเนินการด้วยความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และไม่เป็นการเลือกปฏิบัติ

ทั้งนี้ สภาพเรือนจำและสภาพแวดล้อม ระบบการปฏิบัติงานของบุคคลากรภายในเรือนจำ และระบบการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดแมนเดลา (Mandela Rules) ส่วนสัญญาที่รัฐทำกับเอกชนนั้นต้องเป็นสัญญาทางปกครองเต็มรูปแบบ เพราะเป็นบริการสาธารณะ คู่สัญญาคือรัฐมีอำนาจเหนือกว่าเอกชน รัฐสามารถยกเลิกสัญญา แก้ไขเมื่อไรก็ได้เพื่อประโยชน์สาธารณะ มีการกำหนดเบี้ยปรับต่างๆ มีกระบวนการประเมินผลและสามารถเข้าไปยึดคืนได้โดยไม่ต้องบอกเลิกสัญญาหรือมี

Quality of Life and Law Journal

ค่าเสียหาย ต้องไม่เป็นสัญญาทางแพ่ง คือ รัฐมีอำนาจบังคับทางปกครองตั้งอยู่บนประโยชน์สาธารณะ

แม้ว่าเรือนจำเอกชนอาจจะประสบกับปัญหาในเรื่องขาดประสบการณ์การทำงานในสภาพแวดล้อมของเรือนจำและการมีประสบการณ์ไม่เพียงพอ อาจทำให้เกิดข้อผิดพลาด อีกทั้งแนวทางในการทำงานของภาคเอกชน การแสวงหากำไรของเอกชนขัดกับเป้าหมายการลงโทษซึ่งเป็นเรื่องของประโยชน์สาธารณะ ซึ่งภาคธุรกิจเอกชนจะมุ่งผลประโยชน์ที่ได้จากลงทุนมากกว่าที่เน้นด้านการฟื้นฟูและหาประโยชน์จากแรงงานผู้ต้องขัง ประกอบกับการไม่มีอำนาจตามกฎหมายรองรับในการปฏิบัติงาน แต่ปัญหาเหล่านี้สามารถแก้ไขได้โดย แก้ไขกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับหรือยกร่างใหม่เพื่อให้ครอบคลุมอำนาจในการปฏิบัติงานของภาคเอกชนเทียบเท่าเจ้าหน้าที่รัฐทุกด้าน กำหนดกลไกในการติดตามตรวจสอบการดำเนินงาน โดยกำหนดตัวชี้วัดการดำเนินงานของเรือนจำเอกชนโดยตั้งคณะกรรมการตรวจสอบการดำเนินงาน ทั้งนี้ควร สร้างกลไกการตรวจสอบหลายระดับและมีความเป็นอิสระ เพื่อป้องกันไม่ให้เอกชนดำเนินการมุ่งเน้นด้านผลประโยชน์มากเกินไป

อย่างไรก็ตามจะต้องมีการประชาสัมพันธ์ถึงความจำเป็นที่ต้องมีเรือนจำเอกชนให้ประชาชนทั่วไปเข้าใจ และวิธีการดำเนินการของเรือนจำเอกชน ให้เข้าใจว่านักโทษในเรือนจำเอกชนหรือรัฐเท่าเทียมกันนอกจากนี้ เนื่องด้วยข้อจำกัดต่างๆ ของรัฐ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องงบประมาณ จำนวนเจ้าหน้าที่ทำให้เรือนจำในปัจจุบันทั้งสภาพทางกายภาพ วัสดุอุปกรณ์ ล้วนชำรุดไม่สามารถนำมาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น หากจะให้เอกชนเข้ามาดำเนินการจัดสร้างเรือนจำ ด้วยความพร้อมเรื่องเงินทุน จึงควรจัดสร้างเรือนจำที่ครบถ้วนสมบูรณ์แบบเต็มไปด้วยความพร้อมด้านอุปกรณ์ที่จำเป็น ส่วนเรื่องเจ้าหน้าที่หากเป็นเจ้าหน้าที่ของราชทัณฑ์หรือผ่านการฝึกอบรมจะดีกว่า เพราะบุคคลเหล่านี้มีทักษะความรู้ที่สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้จริง นอกจากนี้ รูปแบบของเรือนจำเอกชนควรให้ความสำคัญกับการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ในเรือนจำเอกชนด้วย

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอเชิงนโยบาย การใช้เรือนจำเอกชนในการแก้ไขปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำ

สำหรับข้อเสนอเชิงนโยบาย การใช้เรือนจำเอกชนในการแก้ไขปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำ พบว่า จำนวนผู้ต้องขังล้นเรือนจำเป็นเรื่องที่ต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วน ขณะเดียวกันการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมก็เป็นเรื่องสำคัญ ซึ่งการใช้เรือนจำเอกชนในการแก้ไขปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำเป็นเรื่องที่ดี ขณะเดียวกันต้องให้ความสำคัญกับเรื่องอื่นๆ ด้วยในแง่ของการให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน จากทั้งภาครัฐและภาคเอกชน จึงจะสามารถทำเรื่องดังกล่าวจนสำเร็จได้อย่างเป็นรูปธรรมได้ อาทิ

การเตรียมก่อนปล่อยตัวผู้ต้องขังให้ได้มีความพร้อม จนสามารถกลับคืนสู่สังคมได้อย่างปกติสุข การสนับสนุนส่งเสริมให้สามารถหาเลี้ยงชีพได้โดยสุจริต ซึ่งจะต้องมีการฝึกฝนอาชีพที่สามารถนำไปหาเลี้ยงชีพได้จริง โดยพิจารณาความเป็นไปได้ของสภาพทางสังคมในปัจจุบัน เช่น งานช่างยนต์ งานซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า ช่างเสริมสวย ฯลฯ รวมถึงการหาสถานประกอบการ โรงงาน ภาคเอกชนมาดูแลรองรับผู้พ้นโทษ

การช่วยเหลือและการให้คำปรึกษาแก่ผู้ต้องขังหลังพ้นโทษ เพราะการช่วยเหลือผู้ต้องขังหลังพ้นโทษจะต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก และต้องใช้เวลาเป็นระยะเวลาพอสมควรเพื่อช่วยเหลือผู้ต้องขังจนสามารถดำรงชีพได้ตามสมควรและไม่หันไปทำสิ่งที่ผิดกฎหมายอีก เป็นการคืนคนดีสู่สังคม ซึ่งถือว่าเป็นจุดมุ่งหมายสูงสุดของกรมราชทัณฑ์ อย่างเช่นปัจจุบันมีการจัดตั้งศูนย์แคร์ (CARE) โดยมีวัตถุประสงค์ คือ เมื่อผู้ต้องขังพ้นโทษแล้ว จะมีการติดต่อไปตามแรงงานจังหวัดต่างๆ ที่ต้องการแรงงาน แล้วมีการติดตามผล ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะช่วยช่วยให้ผู้ต้องขังกลับสู่สังคมปกติได้ ซึ่งเป็นงานใหม่ของกรมราชทัณฑ์ รวมทั้งควรทำนโยบายไม่ให้ทำผิดซ้ำ ทำอย่างไรไม่ให้ผู้กระทำความผิดเข้าสู่เรือนจำทั้งหมด เพราะบางเรื่องเป็นการกระทำความผิดเล็กน้อย เช่น เมาสุรา การพนัน ซึ่งหากแก้ไขได้จะเป็นการลดจำนวนผู้ต้องขังลงไปเป็นจำนวนมาก

นอกจากนี้ ควรให้ความสำคัญกับบุคลากรเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ด้วย ให้มีขวัญกำลังใจ มีเงินเดือน สวัสดิการที่เหมาะสม มีอุปกรณ์เครื่องมือเทคโนโลยี นวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อนำมาใช้สำหรับงานราชทัณฑ์ให้เกิดประสิทธิภาพสำหรับการปฏิบัติงาน รวมทั้งให้ความสำคัญกับเรื่องการรับบุคลากรเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ในเรือนจำ โดยคำนึงถึงความสามารถที่หลากหลาย เพราะบทบาทหน้าที่ของเรือนจำมีหลากหลายภารกิจ เช่น การควบคุม การฟื้นฟู การฝึกอาชีพ การบำบัดฟื้นฟู การรักษาพยาบาล หรืองานอื่นๆ ที่จำเป็นในการพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ ที่ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ในบทบาทต่างๆ ให้เกิดประสิทธิภาพที่สุด เพื่อวัตถุประสงค์ในการที่จะทำให้ผู้ต้องขังสามารถพ้นโทษออกไปแล้วสามารถใช้ชีวิตได้อย่างเป็นปกติในสังคม

อย่างไรก็ตาม ข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับการใช้เรือนจำเอกชนในการแก้ไขปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำ ควรจะเป็นข้อเสนอในระดับประเทศหรือเป็นข้อเสนอให้กับรัฐบาล เพราะหากเพียงแค่กรมราชทัณฑ์ หรือแม้แต่กระทรวงยุติธรรมอาจจะไม่มีอำนาจหรือพลังมากพอที่จะขับเคลื่อนเรื่องนี้ให้เกิดเป็นรูปธรรมได้

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา

1. ควรปฏิรูปหน่วยงานในระบบกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบ ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ไม่ว่าจะเป็น ตำรวจ อัยการ ศาล ก่อนที่จะมาถึงกรมราชทัณฑ์ ขณะเดียวกันรัฐบาลต้องให้ความสำคัญกับการบังคับโทษ การเลี่ยงโทษจำคุก การลดทอนความเป็นความผิดทางอาญาลง เพื่อลดจำนวนผู้กระทำผิดที่ต้องเข้าสู่เรือนจำโดยไม่จำเป็นและสมควร ตลอดจนให้ความสำคัญกับการแก้ไขพฤติกรรมเพื่อคืนคนดีสู่สังคม

2. สร้างกลไกการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในการเข้าร่วมในกระบวนการของอบรมฟื้นฟู ดูแลและให้โอกาสผู้ต้องขังในการประกอบอาชีพได้โดยสุจริตหลังพ้นโทษเพื่อลดการกระทำผิดซ้ำ

3. ควรแก้ไขระเบียบและกฎหมายในการลดโทษ-เพิ่มโทษผู้ต้องขัง โดยเฉพาะกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด เนื่องจากผู้ต้องขังส่วนใหญ่เป็นผู้ที่กระทำผิดความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพ

Quality of Life and Law Journal

ติด ซึ่งบุคคลเหล่านี้หากกระทำผิดซ้ำจะไม่ได้รับการลดโทษ และจะถูกเพิ่มโทษทำให้ระยะเวลาที่ถูกควบคุมในเรือนจำมีระยะเวลานานขึ้นจนเหลือเวลาที่จะใช้ชีวิตหลังพ้นโทษน้อยและจึงเห็นควรให้ปรับแก้ระเบียบข้อบังคับตลอดจนกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแรงจูงใจให้บุคคลเหล่านี้ได้ประพฤติปฏิบัติตนที่ดี และได้มีโอกาสกลับไปใช้ชีวิตปกติในสังคม โดยไม่สูญเสียโอกาสในชีวิต

4. การบริหารจัดการและการดำเนินการต่างๆของเรือนจำเอกชนต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดแมนเดลา (Mandela Rules) ซึ่งเป็นข้อกำหนดแห่งสหประชาชาติที่วางมาตรฐานขั้นต่ำในการบริหารจัดการเรือนจำที่ดี

บรรณานุกรม

กนิษฐา รักษ์แก้ว และธานี วรภัทร์. (2558). การบังคับโทษจำคุก : ศึกษากรณีการให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจการในเรือนจำ. **วารสารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.**, 1, สืบค้นจาก https://drive.google.com/file/d/0B0kFcT9UpL-mSUNYcHQzWDdJdzg/view

กิตติพงษ์ กิตยารักษ์. (2545). **ความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์: หลักการและแนวคิด ในกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์:ทางเลือกใหม่สำหรับกระบวนการยุติธรรมไทย.** กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

กิติพร วานิชขจร. (2544). **แนวคิดในการให้เอกชนเข้ามาดำเนินกิจการเรือนจำ The Ideal For Privatization Prisons.** (สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. สืบค้นจาก http://digi.library.tu.ac.th/thesis/sw/0688/01ชื่อเรื่อง.pdf

จิรวุฒิ ปุญญาสวัสดิ์. (2546). **ทัศนะของผู้บริหารราชทัณฑ์ต่อแนวทางการดำเนินงานของเรือนจำเอกชนในประเทศไทย.** (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. สืบค้นจาก http://digi.library.tu.ac.th/thesis/sw/2399/01TITLE-TABLES.pdf

จุไรลักษณ์ เอี้ยวพันธ์, และ สาวิตรี วาระคำ. (2559). **การวิเคราะห์การร่วมทุนระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน (Public Private Partnership : PPP)** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักงบประมาณของรัฐสภา สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.สืบค้นจาก http://library2.parliament.go.th/ebook/content-ebspa/pbo-report3-2559.pdf

ชวนัสถ์ เจนการ. (2555). การแปรรูปกิจการของรัฐไปยังภาคเอกชน (Privatization) โอกาสหรือความเสี่ยงในการพัฒนากระบวนการยุติธรรมไทย. **ยุติธรรมคู่ขนาน, 7**(1), 25-37. สืบค้น 21 กุมภาพันธ์ 2561, จาก https://thaijustice.files.wordpress.com/2012/07/yutitham-8-book-55new-year7no11.pdf

ชำนาญ คงรอด.. (2554). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ : ศึกษาเฉพาะกรณีเรือนจำและทัณฑสถานเขต 8 กรมราชทัณฑ์.** (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ชาย โพธิสิตา. (2550). **ศาสตร์ และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ.** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).

ณิศวดี กิตติภูมิชัย. (2549). **พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479: ศึกษากรณีการดำเนินกิจการเรือนจำเอกชน**. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เทพศักดิ์ บุณยรัตพันธุ์. (2553). **การศึกษานโยบายสาธารณะของไทย : กรณีศึกษานโยบายการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี** ใน เสน่ห์ จุ้ยโต (บ.ก.), นโยบายสาธารณะ (น. 8-12). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ธนพัฒน์ จันทรปรรณิก. (2542) **ปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำ: ศึกษาเฉพาะกรณีเรือนจำพิเศษธนบุรี** (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: วิทยาลัยการยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม.

นคร วัลลิภากร .(2549). **การแปรรูปเรือนจำในประเทศไทย** (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

นคร วัลลิภากร. (2555). **การแปรรูปเรือนจำในประเทศไทย** (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

นัทธี จิตสว่าง. (2014). **นักโทษล้นคุกกับมาตรการทางเลือกในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยไม่ใช้เรือนจำ**., จาก https://www.gotoknow.org/posts/497865

นุชนารถ วิเศษศิริ. (2545). **แนวทางในการดำเนินการเรือนจำอุตสาหกรรมในประเทศไทย.** (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ปรีชญาณ์ นักฟ้อน. (2556). การดำเนินนโยบายการบาบัดฟื้นฟูผู้ต้องขังติดยาเสพติดในเรือนจำของไทย. **วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 16,** 298-309.

พรพิตร นรภูมิพิภัชน์.(2548). **การศึกษาความเป็นไปได้ในการนำเรือนจำเอกชน มาใช้ควบคุมผู้ต้องขังระหว่างฯ ในประเทศไทย** (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: วิทยาลัยการยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม.

ภูรัช นันทเขตวงศ์. (2549). **การแปรรูปเรือนจำให้เอกชนดำเนินการ ศึกษากรณี ความรับผิดทางอาญา.** (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วินัย เจริญเฉลิมศักดิ์. (2560). **แนวความคิดเกี่ยวกับเรือนจำเอกชน**. ชมรม เครือข่าย บริษัท เรือนจำเอกชน., จาก https://www.gotoknow.org/posts/628004

วินัย เจริญเฉลิมศักดิ์. (2559). **โปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด (Rehabilitation programs)**. จาก https://www.gotoknow.org/posts/612516

วิโรจน์ ทูคำมี. (2545). **เรือนจำเอกชน : ศึกษาความเป็นไปได้ของการบริหารจัดการเรือนจำเอกชนเพื่อแก้ปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำของไทย.** (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

วุฒิ จารุวัชรวรรณ. (2552). **มาตรการควบคุมตัวผู้ต้องขัง ระหว่างสอบสวนและระหว่างพิจารณา : ศึกษาเฉพาะกรณีการนำเรือนจำเอกชนมาใช้**. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด, และทองใหญ่ อัยยะวรากูล. (2558). แนวทางการพัฒนาพฤตินิสัยผู้กระทำผิดของประเทศไทย. **วารสารกระบวนการยุติธรรม, 8**(3), 89-113.

สมรักษ์ รักษาทรัพย์. (2549). การแปรรูปเรือนจำของประเทศไทย. **วารสารรามคำแหง, 23** (ฉบับพิเศษ), 112-122.

สำนักพัฒนาพฤตินิสัย กรมราชทัณฑ์. (2560). **คู่มือการจัดโปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังตามลักษณะแห่งคดีและพฤติการณ์การกระทำผิด.** กรุงเทพฯ: กระทรวงยุติธรรม.

สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ กระทรวงการคลัง. (ม.ป.ป.). **การให้เอกชนร่วมลงทุนในกิจการของรัฐ ตามพระราชบัญญัติ การให้เอกชนร่วมลงทุน ในกิจการของรัฐ พ.ศ. 2556,** จาก http://www.ppp.sepo.go.th/assets/document/file/slide.pdf

สิริลักษณ์ ชาแท่น. (2553). **แนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาด้านผู้เรียนของโรงเรียนประถมศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมในการรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกรอบที่สามในจังหวัดนราธิวาส**. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). ปัตตานี : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

สืบวงศ์ พิทักษ์ธรรม. (2554). **แนวทางการควบคุมและการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังคดีความมั่นคง.** (สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

สุรชัย ยิ่งยงวรชัย. (2556). **การนำเรือนจำเอกชนมาใช้คุมขังผู้ต้องหาหรือจำเลยระหว่างพิจารณาคดี.** (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

Austin, James., & Coventry, Garry. (2001). **Emerging Issues on Privatized Prisons. Monograph,** National Council on Crime and Delinquency. USA: Bureau of Justice Assistance.

Hinkes-Jones, Llewellyn. (2013). **Privatized Prisons: A Human Marketplace.** The Los Angeles Review of Books Retrieved from https://lareviewofbooks.org/article/privatized-prisons-a-human-marketplace/#!

Mercadal, Gertrudis. (2014). **Prison Privation in the United States: A New Strategy for Racial Control** (Doctor of Philosophy, the Faculty of Dorothy F. Schmidt College of Arts and

Sciences, Florida Atlantic University,USA). Retrieved from https://fau.digital.flvc.org/islandora/object/fau%3A13688/datastream/OBJ/view/Prison_privatization_in_the_United_States__a_new_strategy_for_racial_control.pdf

Morris, J. C. (2007). **Government and market pathologies of privatization: The Case of Prison Privatization**. Politics and Policy. Vol. 35, No. 2, pp. 318-341.

Savas, E. S. (2000). **Privatization and Public Private Partnerships**. New York: Chatham House.